

FRANCESCO PETRARCA (1304-1374)

Bol taliansky básnik a prozaik považovaný za otca humanizmu a predchodcu renesancie. Napodobňoval antické vzory, preto väčšinu spisov písal v latinčine. Sníval o literatúre, ktorá by dosiahla veľkosť literatúry starovekého Ríma.

Tvorba

Sonety pre Lauru – tento názov je známy na Slovensku. V iných krajinách sa môže označovať ako Spevník. Sonety obsahujú 366 básní, najmä ľúbostných, ktoré autor venoval Laure. Do ľúbostných veršov vkladá životné pocity, v ktorých prevláda smútok, melanchólia, pocity únavy zo života.

(Za Laurinho života)

76

*Sennuccio, priznám sa ti, aká náruživá
Láska ma trýzni, v akom žijem súžení.
Horím a zožieram sa Laurou zmučený,
no stále taký, akým som bol odjakživa.*

*Zdá sa mi pokorná, a predsa pyšná býva,
tvrdá i zbožná, smutná – samé premeny:
jej krása raz je chladná a raz v plameni,
raz býva krotká a raz rozmarná a divá.*

*Tu sladko zaspievala, tu si sadla, vstala,
tu pobehla, tu náhle zastavil ju strach,
tu svojím krásnym zrakom srdce prebodla mi,*

*tu povedala slovko, tu sa usmievala
a tu jej kvapla slza. V takých myšlienkach
mi Láska ustavične rinčí okovami.*

Poznámky k interpretácii textu:

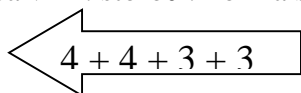
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Základné pojmy (žánre, ktoré boli príznačné pre humanizmus a renesanciu):

SONET = tal. Sonetto – jemný zvuk, malá skladba. Vznikol v Taliansku v 13. storočí. Najznámejšie sonety napísal Petrarca v 14. storočí. Forma sonetu je:

---- dva štorveršie

---- dva trojveršie

Niekedy môže mať sonet podobu 4 + 4 + 6. V klasickom sonete má každá strofa tendenciu byť uzatvorenou myšlienkou alebo opisom. V poslednom trojverší sa nachádza pointa básnika.

HISTORICKÁ PIESEŇ = je epická poézia, ktorá zaznamenáva historické udalosti vo veršovanej podobe (napr. o Alžbete Bátoriovej, o bitke proti Turkom, o Čachtickom hrade.

Majú historické piesne z obdobia renesancie konkrétnych autorov?

.....

LÚBOSTNÁ BÁSEŇ = lyrika, v ktorej lyrický subjekt výrazne prejavuje city milovanej osobe. V slovenskej lúboštonej lyrike nachádzame lúboštoný paradox, svadobné básne, motív rozlúčky pre neopätovanú lásku, zradu, nesúhlas rodičov.

Čo je to lúboštoný paradox?

SPOLOČENSKÁ LYRIKA = občiansko-politická poézia, ktorá vyjadruje občianske a politické postoje autorov v danej spoločenskej situácii.

DUCHOVNÁ LYRIKA = pridžiala sa náboženskej tematiky, ale nemohla sa vyhnúť ani spracovaniu osobnej a spoločenskej problematiky.

SLOVENSKÁ HUMANISTICKÁ A RENESANČNÁ LITERATÚRA

Prehľad predstaviteľov:

MARTIN RAKOVSKÝ – O spoločenských vrstvách v štáte a príčinách prevratov v kráľovstvách a cisárstvách = autor uvádza svoju predstavu o zložení spoločnosti. Hovorí, že každá vrstva zastáva dôležité miesto a kto nemá veľké bohatstvo, no nežije v chudobe, je pilierom štátu. Bohatých považuje za lakomých, sebeckých a chudobných za závistlivcov.

JAKUB JAKOBEUS – Slzy, vzdychy a prosby slovenského národa – v básni narieka personifikovaná Matka Slovákov nad strašným osudom svojich detí. Vyjadruje úctu k slávnej slovenskej národnej minulosti a k hrdinstvu ochrancov Slovákov.

PAVEL KYRMEZER – Komedia česká o bohatci a Lazarovi – hra spracováva biblický príbeh o nadutom boháčovi, ktorý nechce zmierniť biedu chudobného Lazara ani omrvinkami zo svojho blahobytného stola, preto ho smrť prekvapí počas hodovania a čerti ho odvedú do pekla. Biedneho Lazara odnesú anjeli do neba k Abrahámovi, čo dodáva hre črtu alegorickosti.